

کانگ، سوگوون

توماس هابز و جان لاک: شرح افکار و آثار برگزیده =
Thomas Hobbes & John Lock/ کانگ، سوگوون: [ترجمه] محمد بقائی
(ماکان). - تهران: اقبال ۱۳۸۳.

۲۲۸ ص. - (نگاهی دیگر به اندیشمندان غرب)

ISBN 964-406-122-5:

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا
واژه نامه

کتابنامه: ص. [۸۳۹] - ۸۴۰

۱. هابز، توماس، ۱۵۸۸ - ۱۶۷۹ م. Hobbes, Thomas -- نقد و تفسیر. ۲.
لاک، جان، ۱۶۳۲ - ۱۷۰۴ م. Locke, John -- نقد و تفسیر. ۳. علوم
سیاسی -- فلسفه -- قرن ۱۷ م. الف. بقائی (ماکان)، محمد، ۱۳۲۳ - ،
مترجم. ب. عنوان.

کک ۱۵۳/ه۲ JC ۳۲۰/۰۱

۱۳۸۳

۸۲-۵۹۰۴ م

کتابخانه ملی ایران

سازمان چاپ و انتشارات اقبال

نام کتاب: توماس هابز و جان لاک (شرح افکار و آثار برگزیده)

نوشته: سوگوون کانگ

ترجمه: محمد بقائی (ماکان)

تیراژ: ۱۱۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۸۳

تعداد صفحات و قطع: ۲۲۸ صفحه - رقعی

چاپ: اقبال

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

ISBN: 964-406-122-5

شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۱۲۲-۵

توماس هابز و بان راک

شرح فلسفه و آثار برگزیده

ترجمه:

محمد بقائی (ملکان)

نوشته:

سوگوون کانگ

توماس هایز (۱۵۸۸ - ۱۶۷۹)

جان لای (۱۶۳۲ - ۱۷۰۴)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	توماس هابز:
۹	درآمد
۱۱	مقدمه
۱۵	زندگی‌نامه
۱۸	آثار
۲۱	ایام کهولت
۲۳	فلسفه
۲۵	روانشناسی و سیاست
۲۸	جایگاه هابز در تاریخ
۳۱	شرح و بررسی لویاتان (بخش اول)
۶۷	شرح و بررسی لویاتان (بخش دوم)
۱۰۵	پاسخ به دو سؤال مهم

جان لاک:

زندگی و سال‌های عمر

۱۰۹	پیشینه
۱۱۰	عنقوان حیات
۱۱۱	شف‌سبری
۱۱۲	فعالیت‌های سیاسی
۱۱۴	سالهای بازدهی
۱۱۴	ایام کهولت

فلسفه

- ۱۱۷ نظریه معرفت
- ۱۱۸ تجربه گرایی و عقل گرایی
- ۱۱۹ هوکر و هابز
- ۱۲۰ حکومت محدود

جایگاه لاک در تاریخ

- ۱۲۲ تأثیر عمومی
- ۱۲۲ در معرفت شناسی
- ۱۲۳ در سیاست
- ۱۲۳ در مالکیت
- ۱۲۴ لاک به عنوان نماد
- ۱۲۵ شرح و بررسی رساله حکومت مدنی
- ۱۷۹ پاسخ به دو سؤال مهم
- ۱۸۳ کتابنامه منتخب مولف
- ۱۸۷ کتابنامه منتخب مترجم
- ۱۸۹ فهرست اصطلاحات (فارسی به انگلیسی)
- ۱۹۵ فهرست اصطلاحات (انگلیسی به فارسی)
- ۲۰۵ نمایه نامها و موضوعات

توماس هابز

درآمد

در اواخر قرن شانزدهم و اوائل قرن هفدهم نخستین ماده گرای جدید توماس هابز عقاید و نظرات خود را در باب واقعیت ارائه داد. او گفت واقعیت سه نوع است: مکان، جسم، حرکت. این نظر بی شباهت به ماده قدیم، حرکت و خلاء که لوکیپتوس و دموکریتوس می گفتند نیست. به عقیده او خدا وجود دارد و باید هم وجود داشته باشد ولی نمی توان به ماهیت آن پی برد. از این مورد که بگذریم، دیگر موضوعات وابسته به مذهب از طریق تفحص و تحقیق علمی قابل بررسی هستند و می توان برای کنجکاوی بشر در مورد پدیده های طبیعی به پاسخ های قانع کننده ئی رسید.

اعتبار هابز بیشتر به سبب نظراتی است که در زمینه ی مسائل سیاسی اظهار داشته و آنها را که از زمان افلاتون و ارسطو به بعد کمتر مورد توجه قرار گرفته بودند، بار دیگر در بوته نقد نهاده است. آنچه امروزه به «قرارداد اجتماعی» موسوم است در واقع از اندیشه هابز تراویده و مصطلح اوست. به اعتقاد وی اگر همه حقوق طبیعی افراد به آنان تعلق گیرد، وجود جامعه غیر ممکن می شود، زیرا هرکسی در پی یافتن قدرتی نامحدود برمی آید. او می گوید اگر چنین چیزی تحقق پذیرد، نتیجه اش این می شود که «همه علیه هم به جنگ برخوانند خاست.»

از آنجا که چنین جنگی سبب از هم پاشیدگی اوضاع اجتماعی می‌شود، مردم باید از سر تامل، روشی برای رسیدن به همزیستی مسالمت‌آمیز بیابند، یعنی آنچه وی آن را «نخستین قانون طبیعی» می‌خواند. قانون دوم هابز در مورد صلح، از قانون اول حاصل می‌شود و آن «مبادله حقوق» است «همانکه مردم آن را قرارداد می‌نامند» و این قرارداد «با دیگران باید متضمن همان مقدار آزادی باشد که فرد برای خود مجاز می‌شمارد.» خلاصه اینکه وجود چنین جامعه‌ئی سبب می‌شود تا افراد به میل خود هم پیمان شوند و قدرت را به حکومت واگذارند و به این ترتیب در پناهِش با صلح و آرامش زندگی کنند.

کسی سراغ ندارد که چنین پیمان و قراردادی در طول تاریخ به وجود آمده باشد. اگر شرایطی را که بر یک جامعه حاکم است امری مسلم و قطعی توصیف کنیم و به این ترتیب بخواهیم بگوییم که آن جامعه در حد اعلاء است؛ چنین توصیفی از یک جامعه چیزی جز لفاظی و زبان بازی نیست.

اصولاً هابز طرفدار مردم سالاری نبود؛ بلکه به سلطنت مطلقه اعتقاد داشت، به نظر او فقط آن پادشاهی که قدرتی نامحدود دارد می‌تواند در طریق خیر عمومی و صلاح همگان گام بردارد. ممکن است پادشاه به عکس راه مخالف در پیش گیرد و در خدمت به مردم و مصالح عمومی قصور ورزد، در این صورت باید نوعی نظارت بر قدرت او وجود داشته باشد تا نتواند سوء استفاده کند.

فیلمن

مقدمه

در این دفتر کتاب‌های اول و دوم لویاتان^۱ تالیف هابز و همچنین رسالهٔ حکومت مدنی^۲ اثر لاک که حاوی اساسی‌ترین نظرات سیاسی آنان است مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. هابز و لاک را حداقل به سه دلیل باید به اتفاق مورد بررسی قرار داد. نخست اینکه، این دو بزرگترین فلاسفه سیاسی هستند که احتمالاً تاکنون انگلستان پرورانده. ثانیاً اینان فقط به فاصله یک یا شاید دو نسل با هم اختلاف زمانی داشتند. زندگی این دو در مجموع همه قرن متلاطم هفدهم را در بر می‌گیرد (هابز در سال ۱۵۸۸ متولد شد و لاک در سال ۱۷۰۴ در گذشت)، سده‌ئی که در آن رژیم سلطنتی سقوط می‌کند، دوباره احیاء می‌شود و سرانجام طبقه متوسط برای دستیابی به آزادی قیام می‌کند که حکومت سلطنتی به این درخواست روی خوش نشان می‌دهد. ثالثاً که شاید از همه مهمتر باشد این است که آنان در مورد مسائل و موضوعاتی متعدد نظری همانند دارند. وقتی چاپ اول لویاتان، بزرگترین اثر هابز منتشر شد، لاک دانشجویی بود در لندن که

۱. Leviathan هیولای دریائی که احتمالاً به معنای نهنگ است. در عهد قدیم (کتاب ایوب باب ۴۱) به تفصیل از آن صحبت شده. مقصود هابز از انتخاب چنین عنوانی دولت است که باید بسیار مقتدر باشد.

جدوجهدش در دانش‌اندوزی نشان می‌داد از آینده‌ئی روشن برخوردار است. او این اثر را به دقت می‌خواند و به شدت تحت تاثیر آن قرار می‌گیرد. لاک بسیاری از نظرات مطرح شده در این کتاب، نظیر تعقل ذاتی انسان، نظریه‌های حق طبیعی^۱، قانون طبیعی^۲، وضع طبیعی^۳ و قرارداد اجتماعی را دقیقاً مطابق با عقاید خود می‌یابد. هابز و لاک، هر دو معتقد بودند که مردم حکومت را به طور مصنوعی به وجود می‌آورند تا منافع فرد را حفظ و صیانت کند. تاکید آنان بر فردگرایی^۴، تفاوتی بنیادی با سنت فلسفه سیاسی داشت که دولت را برترین نیکی اخلاقی^۵ می‌دانست که مقصودش ایجاد الفت و حس میهن پرستی بود و یا عاملی از سوی خداوند برای نهی از منکرات و اجرای احکام الهی، که مردم می‌بایست هراسان و خوفناک از آن اطاعت کنند و برایش حرمت مذهبی قائل شوند.

تلخیص یک اثر، نظیر آنچه به دنبال می‌آید - هر چه قدر هم خوب باشد - فقط می‌تواند خواننده را به آثار اصلی هدایت کند، نه آنکه جای آنها را بگیرد. بنابراین به خوانندگان توصیه می‌شود که این کتاب را نقطه آغازی برای تحقیق بیشترشان در مورد آراء این دو فیلسوف بزرگ بدانند و شرح عقایدشان را که در آن آمده با چنین نیتی بخوانند. سعی شده است از نوشته‌های این فلاسفه نقل قول‌هایی ارائه شود تا خواننده با سبک نگارششان آشنا شود؛ و بالاخره لازم به ذکر است که هیچ فیلسوفی مصون از انتقاد نیست. فلاسفه خود گهگاه در نوشته‌هایشان عقاید یکدیگر را نفی می‌کنند. ما فقط باید بررسی کنیم که

1. theories of natural right

2. natural law

3. theories of natural right

4. individualism

5. the highest ethical good

این اختلاف از کجا ناشی می‌شود؟ و چه قدر مهم است؟ در این کتاب سعی شده تا آنجا که ممکن است این تناقضات براساس صداقت علمی و بدون توجه به نظر فلاسفه نمایانده شود. امید است این کار سبب سردرگمی خواننده نشود، بلکه نیروی انتقاد را در وی تقویت کند.